

Jurist och länk mellan kulturer

Elisabeth Fritz är idag en av landets mest kända kvinnliga brottsofferadvokater, med en specialisering på hedersrelaterade brott. Hon är även en av dem som satte begreppet hedersmord på tapeten i Sverige och har varit målsägarbiträde i flera uppmärksammade fall. Bland annat företrädde hon Pelas syster, och för något år sedan den mördade Abba Rezaismamma i Högsbyrättegången.

Hennes kall är att vara målsägarbiträde, den som stöttar och redogör för brottsoffrets situation. – Det finns alldeles för många kvinnor och barn som förtrycks och det finns inte så många kvinnliga advokater, framför allt inte humanjurister, säger hon.

Elisabeth Fritz är ovanlig på många sätt inom svensk juridik, och ett föredöme. De flesta idag blir affärsjurister på grund av löneutsikterna Elisabeth Fritz valde en annan väg. Sedan 1996 driver hon egen humanjuridikbyrå; hon anställer kvinnliga jurister och har med hårt slit nått långt. Det visar inte minst utmärkelsen som hon fick som årets yrkeskvinna år 2002 och en rad andra hedersbetygelser under karriären.

KÄNNER HEDERSKULTUREN
Hon har själv erfarenhet av hederskulturen och vet vilket mod och styrka som krävs för att man som ung kvinna ska få följa sina egna drömmar och ambitioner. Elisabeths föräldrar arbeidskraftsinvadrade till Sverige från Libanon på 1960-talet och hon är uppvuxen i skarven mellan två kulturer.

Hon var både den första i sin släkt som gifte sig med en svensk – något som inte sågs med helt blida ögon av den syrianska släkten – och den förste att flytta från Motala till Stockholm för att läsa juridik.

– Kanske var det mitt sätt att frigöra mig, att välja juridik och därmed komma till en annan stad. Det vanliga var att

läsa nästgårds, säger Elisabeth.

Juridiken kombinerade de två områden hon var mest intresserad av, samhällskunskap och rättsvetenskap.

– Men under uppväxten funderade jag även på teater och sång, säger hon och ler.

AMMANDE ADVOKAT

Även om 65 procent av juridikstudenterna är kvinnor är det en bråkdel som blir färdiga advokater. Det tar fem år att få sin advokatexamen från att man börjar som biträdande jurist på en advokatbyrå och under den tiden är det många kvinnor som tröttnar. Karriär med föräldraskap är fortfarande svårt att kombinera på många av de konservativa advokatbyråerna, även om mycket har hänt och den yngre generationen ställer andra krav som utvecklar branschen.

Elisabeth tycker inte att barn och karriär utesluter varandra. Hennes väg var att starta eget och hon var själv igång och processade fyra månader efter att yngsta dottern Elsa föddes. Vaktmästaren fick stå beredd och springa in med en lapp under hovrättsförhandlingarna när det var dags för mat.

– Det går att påverka mansdominansen. Vi måste våga ställa krav, och det gör vi sedan några år, säger hon.

Själv är hon med och driver Hildary, ett kvinnligt nätverk initierat av Advokatsamfundet vars mål är att stötta nykläckta advokater med starka kvinnliga förebilder.

– Ny teknik ger helt andra förutsättningar att jobba på mer flexibla arbetstider och hemifrån, säger hon.

Elisabeths språkkunskaper och insikter i andra kulturer och normer än den svenska ger henne stor trovärdighet bland de klienter hon ofta företräder, från länder där klanstrukturer och hederskulturen är stark. Rättssäkerheten ökar eftersom inga tolkar behövs som ett filterande mellanled. De var även de

Elisabeth Fritz kombinerade barn och karriär.

Foto: Suzanna Nilson

meriterna som resulterade i att hon tog sig an sin första klient, en syriansk kvinna, i ett brottmål.

– Hon var enträgen och ville att jag skulle företräda henne. Jag hade aldrig stått i en rättsal tidigare, och blev klar jurkand dagen före rättegången. Men det gick bra och sedan har jag fortsatt, säger hon.

KUNSKAPSBRIST

Även om kunskaperna kring hedersproblematiken har ökat i Sverige bland polis-, social- och åklagarmyndigheten, tycker inte Elisabeth att domstolarna har tillräckliga insikter.

– Det finns för mycket okunskap och bristande engagemang. Det behövs fler domare och jurister med utländsk härkomst, säger hon. Fler med kulturkännedom och språkkunskaper som både skulle fungera som föredömen och bryggor i integrationen.

Vilka råd har du till kvinnliga juridikstudenter med mål att bli advokater?

– Var er själva. Skala inte av det kvinnliga.

– Tveka inte att starta eget. Det ger mycket frihet även om man får slita hårt ibland.

– Setillatthasupportivardagen och ta in extern hjälp i hemmet.

– Ställ krav i yrkesvardagen.

Hur är dina kontakter med universitetet idag?

– Sporadiska, mest vid frågningar om praktikanter. Jag skullegärna komma och föreläsa.

Bästa minnet från Stockholms universitet?

– Vännerna samtidigt kanske jag borde ha valt en annan stad. När man jämför med exempelvis Uppsala blev det ju aldrig något riktigt studentliv.

Största orosmålet framöver?

– Att Domstolsverket skär ned på humanjuristernas arvoden alltmer, och att det därmed blir allt svårare att locka unga, duktiga jurister till rollen som brottsoffrens försvarare.

Dessutom tycker hon att den förra, socialdemokratiska regeringen har förstört integrationspolitiken.

– Människor har inte kommit in i samhället. De förlorar sin stolthet, säger hon.

– Flyktingar kommer hit och får reda på sina rättigheter och bidrag, men inte skyldigheter. De får inte chansen att försörja sig själva och förlorar självaktningen. Det är mönster jag ideligen ser när jag utreder brottmål. Det är ett hot mot samhällsutvecklingen.

Suzanna Nilson

Nytt linjeråd tillsatt

De nya ledamöterna i Juridiska linjerådet är Clara Cederberg, Magnus Eriksson, Golshanak Fatahian, Johanna de Pierre Rönnblom och Linn Siljelöf. Marcus Fernberg, Joel Grede och Erik List omvaldes i våras som representanter för ytterligare ett år. Tillsammans utgör de studenternas röst inom den juridiska fakulteten på Stockholms universitet.

Linjerådets roll är att tillvarata studenternas intressen i studierelaterade frågor. Till linjerådet vänder sig studenterna om de känner sig orättvist behandlade eller om de har några andra synpunkter på utbildningen.

Linjerådet är bland annat representerade i Juridiska fakultetsnämnden, Institutionsstyrelsen och utbildningsutskottet.

Mer information om rådet finns på <http://www.sus.su.se/jurlr>

Disputationer

Gustaf Sjöberg, *Tvångsinlösen*, Fredagen den 7 december klockan 10.00 i Södra huset, B4. Gustaf Sjöbergs avhandling i civilrätt handlar om rätten och skyldigheten för den som äger mer än 90 procent av aktierna i ett aktiebolag att lösa in de övriga aktieägarnas aktier.

David Langlet, *Prior Informed Consent and Hazardous Trade – Regulating trade in hazardous goods at the intersection of sovereignty, free trade and environmental protection*, Fredagen den 14 december klockan 10.00 Södra huset B4 Langlets avhandling i miljö- och hälsovårdliga produkter.

Pål Wrangle, *Impartial or Uninvolved? The Anatomy of 20th Century Doctrine on the Law of Neutrality*, Södra huset E 10, torsdagen den 20 december 2007 klockan 10.00. Avhandlingen är en folkrättslig idéhistoria om neutralitetsbegreppet och dess omvandlingar under 1900-talet, från första världskriget till murens fall

Den 27 september 2007 disputerade **Erika Lunell** på sin avhandling *Okonventionella varumärken – färg, form, doft, ljud*.

Han bloggar om juridik

Juris doktor Mårten Schultz på Stockholm Centre for Commercial Law har startat en blogg som riktar sig till en intresserad allmänhet, en så kallad blawg. I USA är det vanligt, men Mårten Schultz veterligen är hans blawg den första i Sverige.

Varför har du gjort en blawg?

– Jag ser det som en del av den tredje uppgiften (att högskolorna enligt Högskolelagen ska informera det omgivande samhället om sin verksamhet). Jag får många frågor från allmänheten och som jurist kan jag ge en annan bild av juridiken än den som ges i media. Särskilt frågor om straffrätt och skadeståndsrätt beskrivs ofta på ett onyanserat sätt och det har blivit allt vanligare att journalister uttalar sig i sakfrågor innan dom har fallit. Jag försöker att skriva om viktiga frågor som inte uppmärksammas av media. Slutligen vill jag påminna om grundläggande rättsprinciper som allmänheten har ganska vaga begrepp om, till exempel medborgerliga fri- och rättigheter.

Behövs journalister?

– Ja, naturligtvis. Den bevakning av till exempel en pågående rättegång som journalister utför kan - och vill - inte jag göra. Personligen är jag förtjust i den typen av journalistik som Maciej Zaremba bedriver, till exempel hans artikelserie om tvångssteriliseringarna. Den typen av folkupplysning klarar vi jurister inte av att göra.

Vad får du för kommentarer på din blawg?

– Jag får många ganska sorgliga kommentarer från kryptorasister eller uttalat främlingsfientliga personer. De hugger på saker jag har skrivit där det för mig är helt obegripligt att man kan relatera det till invandringspolitik. Men jag får också en del intressanta kommentarer, inte minst från journalister, som ger sina perspektiv på mina inlägg om medierätt.

Adressen till Mårten Schultz blawg är www.martenschultz.wordpress.com. Stockholm Centre for Commercial Law är en del av Juridiska institutionen.

Kvinnlig dirigent i en orkester av solister

Suzanne Wennberg, dekanus vid Juridiska fakulteten och professor i straffrätt, har jobbat vid Stockholms universitet sedan 1977. Hon har följt utvecklingen från den egna studietiden på 1960-talet, när en femtedel av studenterna var kvinnor, till idag när fler tjejer än killar fyller juristlinjen – 66 procent. Även bland doktorander och forskare hävdar sig kvinnorna väl.

– Juristikstudierna sågs historiskt som något som gick i arv från far till son och för kvinnor en effektiv giftaskurs. När jag började läsa till jurist hade vi till och med manliga professorer som såg det som provocerande att det fanns kvinnor bland studenterna, säger Suzanne Wennberg.

EN KAMMARORKESTER

Suzanne tillträdde som dekanus 2006 och var då en av de första kvinnliga professorerna i Sverige att inta det ämbetet vid en Juridisk fakultet. Hon tycker det är svårt att jämföra kvinnligt ledarskap vid universitetet med annan verksamhet, eftersom den akademiska världen skiljer sig så markant.

– Juridiska fakulteten är som en kammarorkester fylld med solister, och till skillnad från andra organisationer går

det inte att peka med hela handen. Det krävs att man har ensemblens acceptans för att bli lyssnad på, säger hon.

I början av sin karriär tog hon till manlig vokabulär vid sammanträdena för att få gehör. Det var ett sätt att smälta in i mängden.

– Skillnaden mellan manliga och kvinnliga kommunikationsmönster är fortfarande tydliga. En kvinnlig doktorand kan säga att disputationen gick bra eftersom opponenter var snäll. En manlig doktorand skulle aldrig ta ordet ”snäll” i sin mun. Han skulle heller aldrig ta på sig skulden om det inte gick bra vid försvaret. Då skulle det snarare heta ”jag fick lite problem, eftersom opponenter inte hade förstått min avhandling”, kommenterar Suzanne.

Suzanne ser det som viktigt att ta strid för ökade interna eller externa forskningsmedel och fler fasta post doc-tjänster för att behålla skickliga forskare vid universitetet, och för att främja fler kvinnliga professorer framöver.

– Bristen på resurser är ett orosmoln på lång sikt. Utan bättre finansiering söker sig inte blivande föräldrar, manliga eller kvinnliga, till en forskarkarriär vid universitetet. Med ökade

Mer forskningsmedel ger fler kvinnliga professorer tror Wennberg

forskningsanslag tilltar möjligheterna till meritering samtidigt som en signal sänds till studenter och yngre forskare att det lönar sig att satsa på en universitetskarriär, säger Suzanne Wennberg.

KVOTERING – NEJ TACK

Men hon tror inte på kvotering

– Att ge särskilda förmåner till kvinnor som inte är förankrade i prestationer, skulle permanenta offerstämpeln på kvinnor, säger Suzanne.

Som viktiga egenskaper för att bli en framgångsrik de-

kan ser hon en klar vision, tydlighet, lyhördhet, integritet och en stark vilja.

Tips till unga doktorander som siktar på att bli professorer:

Satsa på forskarmeriter, det lönar sig i längden. Efter disputationen, släpp avhandlingsämnet och börja på ett helt nytt projekt, inom ett annat område. Då vidgar man kunnandet och det är ett bra sätt att kvalificera sig på.

Suzanna Nilson

Många studenter hoppar av juridikutbildningen

Att läsa juridik vid Stockholms universitet är populärt. Det är nästan sju gånger så många sökande som det finns platser på juristutbildningen. Men genomströmningen av studenter är låg jämfört med andra utbildningar och det medför ekonomiska problem för institutionen.

Varje budgetår får fakulteterna en viss summa pengar från Utbildningsdepartementet. Ersättningsnivån är beräknad på hur resurskrävande utbildningen är; naturvetenskapliga fakulteten, som har dyrbara laborationer i sin undervisning, får mer pengar per student än juridiska fakulteten.

Fakulteten låter sedan institutionerna disponera anslaget efter vissa budgetanvisningar. För dessa pengar ska institutionen leverera ett visst antal så kallade

håpar och håsar per år. Håpar är en förkortning av helårsprestationer, det vill säga totalt antal poäng som rapporteras till registreringsystemet Ladok. Det är på Ladoks uppgifter som Utbildningsdepartementet baserar sina anslag. Håsar står för helårsstudenter.

Men trenden de senaste åren är att allt fler studenter hoppar av från utbildningen. I oktober låg institutionen 6,7 procent under budgetmålet, i pengar räknat cirka 6,4 miljoner kronor. Förlusten täcks av ett budgetöverskott på 7,6 miljoner kronor som juridiska institutionen inte vågat disponera därför att osäkerheten om hur många studenter som finns i omlopp är så stor.

För närvarande tar Juridicum in 300 studenter per termin. Genom att anställa fler lärare på grundutbildningen skulle

man också kunna anta fler studenter. Det skulle ge institutionen en buffert mot bortfallsrisken.

– Om de inte avregistrerar sig de tre första veckorna får vi behålla pengarna, förklarar chefen för juridiska fakultetskansliet, Bengt Johansson.

Den goda arbetsmarknaden kan bara förklara en del av frånfallet. Studierektor Mona Åstrand Taylor gjorde en undersökning av frånfallet under 2006. Det är svårt att dra några säkra slutsatser från hennes undersökning, men den antyder att många hoppar av eller går om en termin eftersom de upplever att studierna är för svåra.

– Det är resultatet av en misslyckad skolpolitik. Studenterna lämnar gymnasiet utan tillräckliga kunskaper för att klara högre studier, säger institutionens prefekt Ronnie Eklund.

Dålig ekonomi lägger sten på börd, tror Ronnie Eklund. Studenterna tvingas extra knäcka vilket ger dem mindre tid över för studier. I Stockholm är genomströmningen lägre än vid de andra lärosätena som har juristutbildning.

– Till de andra städerna åker man för att studera. Många väljer Stockholms universitet även av andra skäl. De är uppväxta här och kanske har de familj eller jobb i Stockholm, säger Ronnie Eklund.

Juridicum vill få en tydligare bild av orsaken till bortfallet och vad studenterna väljer att göra istället. Därför har Juridicum vänt sig till Pedagogiska institutionen. Förhoppningen är att någon av Pedagogiska institutionens studenter ska nappa på erbjudandet att skriva sin examensuppsats om saken.